

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

С.В. Матвеев

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки

другий (магістерський)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

08 «Право»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

081 «Право»

(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»

(найменування освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова навчальна дисципліна професійної підготовки

2019 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис) _____ Є.О. Гіда
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою теорії та історії держави і права
протокол № 1 від «05» вересня 2019 року

Завідувач кафедри

(підпис) _____ Є.О. Гіда
(прізвище, ініціали)

Розробники:

Павко Яна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: **українська**

Статус дисципліни: **професійної та практичної підготовки**

Передумови вивчення навчальної дисципліни: «Право Європейського Союзу» базується на знаннях таких дисциплін, як: Теорія держави і права», «Міжнародне право», «Конституційне право зарубіжних країн», «Адміністративне право», «Міжнародне приватне право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є сукупність знань та уявлень про право ЄС як окрему правову систему, історію її формування та розвитку, основні галузі та інститути, зміст, особливості та порядок утворення основних норм та інститутів права ЄС.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредити ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є допомога здобувачам вищої освіти – майбутнім юристам - у засвоєнні основ права Європейського Союзу, в обсязі, необхідному для розуміння правотворчої та організаційної діяльності інститутів Союзу на основі установчих договорів та в контексті *acquis communautaire* західної правової традиції. При вивченні цієї дисципліни важливо розуміти загальну полісистемність, багаторівневність і динамізм розвитку європейського права, в якому правова система Європейського Союзу відіграє провідну роль, тісно взаємодіючи з іншими правовими системами (національними, субрегіональними, регіональними, міжрегіональними та глобальними).

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право Європейського Союзу» є формування розуміння сутності та особливостей інтеграційних процесів у Європі, основних теоретичних засад і генези європейської єдності, інституційних, правових, економічних аспектів функціонування Європейського Союзу, євроінтеграційної політики України.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Актуальні проблеми кримінології» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі права при здійсненні професійної діяльності.
Загальні компетентності	ЗК05. Бути готовим до реалізації на практиці в конкретних умовах заходів (методів) щодо захисту прав та свобод людини у надзвичайних ситуаціях. ЗК06. Здатність оформлювати документацію у відповідності до правових, мовних та технічних норм. ЗК07. Володіння навичками ділового спілкування рідною та іноземною мовами на високому професійному рівні, знання та розуміння наукової правничої термінології
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК02. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.. СК03. Здатність кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти, надавати юридичні консультації СК04. Здатність на практиці реалізовувати норми матеріального та процесуального права, захищати права та свободи людини і громадянина. СК05. Вміння використовувати правила, прийоми і засоби підготовки, розгляду, прийняття та оприлюднення нормативно-правових, правозастосовних та інтерпретаційних

	<p>актів.</p> <p>СК06. Знання основних першоджерел та сучасної філософської літератури з правових питань.</p> <p>СК07. Знання правових засад організації і діяльності міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>СК08. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації для вирішення професійних і наукових завдань в сфері права.</p> <p>СК09. Уміння працювати з міжнародними документами.</p> <p>СК10. Знання принципів, правових та організаційних засад функціонування державної служби в Україні.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (визначені закладом вищої освіти)	<p>СК1.1. Здатність на основі використання методів компаративістики вивчати різні галузі, підгалузі права та міжгалузеві інститути.</p> <p>СК1.2. Знання принципів, правових та організаційних засад діяльності міжнародного приватного права.</p> <p>СК1.4. Здатність застосовувати принципи та норми права Європейського Союзу.</p>

Результати навчання:

Після опанування дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати

- принципи, на яких ґрунтується система права Європейського Союзу та інші системи європейського права
- поняття та особливості джерел права Союзу;
- сферу дії права Європейського Союзу;
- механізм реалізації права Союзу в національних правопорядках, умови прямої дії та обов'язкової сили його норм;
- принципи формування та діяльності інститутів Європейського Союзу;
- основні галузі права Європейського Союзу;

– вміти:

- орієнтуватись в системі джерел права Європейського Союзу;
- аналізувати нормативну основу та судову практику права Європейського Союзу;
- пояснювати засади організації та розмежування компетенції інституцій Європейського Союзу;
- визначати приналежність конкретного питання до виключної компетенції Союзу чи спільної компетенції Союзу і держав-членів;
- здійснювати кваліфікований аналіз нормативно-правових актів України щодо їх відповідності нормам законодавства Європейського Союзу.
- на основі набутих знань в галузі європейського права самостійно вирішувати практичні питання, що виникають в процесі здійснення професійної діяльності юриста.

Програмні результати навчання (РН)

Програмні результати навчання за спеціальністю (визначені стандартом вищої освіти)	<p>ПР02. Глибоко розуміти доктрину та принцип верховенства права, поважати права та свободі людини і громадянина.</p> <p>ПР04. Аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.</p> <p>ПР06. Демонструвати знання основних першоджерел та сучасної філософської літератури з правових питань.</p> <p>ПР07. Знання та розуміння наукової правничої</p>
---	---

	<p>термінології.</p> <p>ПР08. Кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти, надавати юридичні консультації.</p> <p>ПР09. Реалізовувати норми матеріального та процесуального права, захищати права та свободи людини і громадянина на практиці.</p> <p>ПР10. Оформлювати документацію у відповідності до правових, мовних та технічних норм.</p> <p>ПР11. Вміти використовувати правила, прийоми і засоби підготовки, розгляду, прийняття та оприлюднення нормативно-правових, правозастосовних та інтерпретаційних актів.</p> <p>ПР12. Орієнтуватися у специфічних особливостях різних сфер юридичної діяльності.</p> <p>ПР13. Бути готовим до реалізації на практиці в конкретних умовах заходів (методів) щодо захисту прав та свобод людини у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>ПР16. Демонструвати здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації для вирішення професійних і наукових завдань в сфері права.</p> <p>ПР17. Знаті правові засади організації і діяльності міжнародного комерційного арбітражу.</p> <p>ПР18. Вміти працювати з міжнародними документами.</p>
Програмні результати навчання за вибіркоким блоком (визначені стандартом вищої освіти)	<p>ПР1.1. Використовувати сучасні методи компаративістики для вивчення різних галузей, підгалузей права та міжгалузових інститутів.</p> <p>ПР1.3. Вміти використовувати принципи та норми права Європейського Союзу.</p> <p>ПР1.5. Адаптувати та використовувати принципи, правові та організаційні засади діяльності міжнародного приватного права в Україні .</p>

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Назва теми <

Союзу												
Тема 3. Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	14	2	2			10	14	0,5	0,5			13
Разом за змістовим модулем 1	42	6	6			30	42	1,5	1,5			39
	<i>Змістовий модуль 2.</i>											
Тема 4. Зовнішня й безпекова політики Союзу	14	2	2			10	14	0,5	0,5			13
Тема 5. Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	14	2	2			10	14	0,5	0,5			13
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4			20	28	1	1			26
	<i>Змістовий модуль 3.</i>											
Тема 6. Ринкові свободи Європейського союзу	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 7. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	18	4	4			10	18	1	1			16
Тема 8. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	14	2	2			10	14	0,5	0,5			13
Разом за змістовим модулем 3	50	10	10			30	50	2,5	2,5			45
Разом	120	20	20			80	120	5	5			110

5. Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1

ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ І СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Західна правова традиція як основа європейського права
- Передумови європейської інтеграції в новітній історії
- Вузьке і широке тлумачення європейського права

Тема 2**УСТАНОВЧІ ДОГОВОРИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ СОЮЗУ**

- Установчі договори в розвитку правової системи Союзу
- Чинні установчі договори Союзу
- Дія актів і принципів, на які посилаються установчі договори

Тема 3.**ІНСТИТУТИ СОЮЗУ, ЇХ ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ**

- Інститути Європейського Союзу
- Законотворча діяльність інститутів Союзу
- Консультативні органи Союзу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II**Тема 4.****ЗОВНІШНЯ І БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКИ СОЮЗУ**

- Основи зовнішньополітичної діяльності Союзу
- Зовнішня компетенція Союзу
- Політика Союзу в сфері безпеки

Тема 5.**ПРОСТІР СВОБОДИ, БЕЗПЕКИ І ЮСТИЦІЇ СОЮЗУ**

- Концепція «простору свободи, безпеки і юстиції»
- Прикордонна політика
- Співробітництво в сфері юстиції
- Співробітництво поліцій
- Судова системи Союзу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III**Тема 6.****РИНКОВІ СВОБОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

- Загальні засади «ринкових свобод» Союзу
- Свобода руху товарів
- Свобода руху осіб і послуг
- Свобода руху капіталів і платежів

Тема 7.**КОНКУРЕНТНИЙ ПОРЯДОК І ФІНАНСОВІ «ПОЛІТИКИ» СОЮЗУ**

- Конкурентне (антимонопольне) право Союзу
- Податкові положення права ЄС
- Економічна і валютна політика Союзу

Тема 8.**ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ І
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СОЮЗУ**

- Основи права Союзу в сфері захисту довкілля
- Положення про транспорт, промисловість та енергетику
- Правові основи соціальної політики Союзу

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Змістовий модуль 1.		
1	Тема 1. Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	2 год.	0,5 год.
2	Тема 2. Установчі договори в правовій системі Союзу	2 год.	0,5 год.
3	Тема 3. Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	2 год.	0,5 год.
4	Тема 4. Зовнішня й безпекова політики Союзу	2 год.	0,5 год.
5	Тема 5. Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	2 год.	0,5 год.
6.	Тема 6. Ринкові свободи Європейського союзу	4 год.	1 год.
7.	Тема 7. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	4 год.	1 год.
8.	Тема 8. Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	2 год.	0,5 год.
Усього годин		20 год.	5 год.

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Змістовий модуль 1.		
1	Тема 1. Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	2 год.	0,5 год.
2	Тема 2. Установчі договори в правовій системі Союзу	2 год.	0,5 год.
3	Тема 3. Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	2 год.	0,5 год.
4	Тема 4. Зовнішня й безпекова політики Союзу	2 год.	0,5 год.
5	Тема 5. Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	2 год.	0,5 год.
6.	Тема 6. Ринкові свободи Європейського союзу	4 год.	1 год.
7.	Тема 7. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	4 год.	1 год.
8.	Тема 8. Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	2 год.	0,5 год.
Усього годин		16 год.	20 год.

8. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма

	Змістовий модуль 1.		
1	Тема 1. Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	10 год.	13 год.
2	Тема 2. Установчі договори в правовій системі Союзу	10 год.	13 год.
3	Тема 3. Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	10 год.	13 год.
4	Тема 4. Зовнішня й безпекова політики Союзу	10 год.	13 год.
5	Тема 5. Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	10 год.	13 год.
6.	Тема 6. Ринкові свободи Європейського союзу	10 год.	16 год.
7.	Тема 7. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	10 год.	16 год.
8.	Тема 8. Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	10 год.	13 год.
Усього годин		80 год.	110 год.

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувач вищої освіти передбачає:

- Підготовку до семінарських, контрольних робіт (опрацювання лекційного матеріалу, законодавчих та інших нормативних матеріалів, навчальної літератури, спеціальних джерел і інформації, періодики тощо)
- Виконання індивідуальних завдань
- Опанування матеріалу, що винесений цілком на самостійне опрацювання згідно з робочою програмою
- Написання контрольних робіт
- Опрацювання тестів для самостійної роботи
- Написання рефератів
- Наукова робота здобувач вищої освіти

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1

ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ І СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Класифікація норм відповідно до їхніх соціально-правових характеристик та їх ролі у здійсненні інтеграції.
- Європейське економічне співтовариство та його вплив на формування Європейського права.
- Роль у становленні права ЄС права Об'єднання вугілля та сталі.
- Європейське співтовариство з атомної енергії.
- Сучасний стан розвитку інтеграції в Європі.

Тема 2

УСТАНОВЧІ ДОГОВОРИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Співвідношення нормативних актів ЄС з міжнародним правом.
- Договір про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 р.
- Єдиний Європейський Акт 1986 р.

- Договір про Європейський Союз 1992 р.
- Ніццький договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів 2001 р.
- Лісабонський Договір про ЄС 2009 р.
- Роль рішень Суду ЄС в системі нормативних актів ЄС.

Тема 3.

ІНСТИТУТИ СОЮЗУ, ЇХ ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Історія створення Європейського Союзу.
- Подальший розвиток права Європейського Союзу після Маастрихтських угод.
- Структура та діяльність Суду ЄС.
- Умови прийняття нових членів до ЄС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Тема 4.

ЗОВНІШНЯ Й БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКИ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.
- Написати реферат на тему: «Європейська оборонна агенція».

Тема 5.

ПРОСТІР СВОБОДИ, БЕЗПЕКИ І ЮСТИЦІЇ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Позови про визнання правових актів недійсними.
- Позови, що виникають з відповідальності.
- Застосування національного законодавства в практиці Суду ЄС.
- Позови, що подаються державами-членами ЄС.
- Позови, що подаються громадянами ЄС.
- Скарга на незаконність в практиці Суду ЄС.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Тема 6.

РИНКОВІ СВОБОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Рух платежів.
- Рух капіталів.
- Джерела правового регулювання вільного руху капіталів території країн Західної Європи.
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ).
- Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР).
- «Клубні» міжбанківські системи на території Західної Європи.

Тема 7.

КОНКУРЕНТНИЙ ПОРЯДОК І ФІНАНСОВІ «ПОЛІТИКИ» СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.

- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Право ЄС в сфері приватної конкуренції.
- Процесуальні норми щодо конкуренції.

Тема 8.

**ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ Й
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СОЮЗУ**

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Джерела правового регулювання прав людини на території країн-членів ЄС.
- Регіональна політика в сфері соціального забезпечення.
- Захист прав людини в Європейському суді з прав людини.
- Свобода пересування осіб.
- Позасудові механізми захисту прав і свобод.
- Процесуальні гарантії. Матеріальні гарантії прав і свобод людини і громадянина.
- Основні положення Лісабонського договору.
- Індекс гендерної рівності та гендерна культура у Європейському Союзі.

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу, що створює умови для реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти, враховує його уподобання, нахили.

Індивідуальні завдання можуть включати написання рефератів, проведення польових та кабінетних досліджень, підготовку та участь у олімпіадах, конференціях тощо.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти

Контроль та оцінювання теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти протягом вивчення дисципліни відбувається за результатами тестування, розв'язання розрахунково-аналітичних завдань, обговорення конкретних ситуацій, а також у процесі контролю самостійної роботи.

Робоча програма передбачає застосування трьох форм контролю знань здобувачів вищої освіти:

- *поточний контроль* проводиться за кожною темою шляхом тестування, перевірки індивідуальних та колективних завдань, обговорення конкретних ситуацій, перевірки завдань для самостійної роботи, кожне з яких оцінюється за відповідними критеріями у балах.
- *модульний контроль* проводиться за певним блоком тем шляхом тестування, виконання контрольної роботи.
- *підсумковий контроль*. Формою підсумкового контролю іспит.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти враховується їх наступне ранжиювання:

I рівень знань. Здобувачів вищої освіти володіє усім обсягом навчального матеріалу на теоретично-репродуктивному рівні

II рівень знань. Здобувачів вищої освіти володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами

III рівень знань. Здобувачів вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом на

підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює власні думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань аудиторної і самостійної роботи

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11.Форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий контроль –це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за навчальний семестр.

З навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» передбачено:

- для денної та заочної форм навчання – залік.

Форми контролю з дисципліни «Право Європейського Союзу», включають поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) усні опитування на практичних заняттях;
- 2) письмові контрольні роботи (на лекційних та практичних заняттях);
- 3) тестування тощо.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів вивчення кожного змістовного модуля.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні магістра. Підсумковий контроль з дисципліни «Право Європейського Союзу» включає семестровий контроль у формі заліку.

Таким чином, за цю дисципліну може бути отримано максимально 100 балів. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача вищої освіти відображаються у заліковій книжці.

12. Методи навчання

Методами навчання дисципліни «Право Європейського Союзу» є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців за спеціальністю 081 «Право».

При викладенні курсу «Право Європейського Союзу» використовуються наступні методи навчання:

1) методи навчання за джерелами передачі і сприйняття інформації. За цією класифікацією виділяються методи: словесні, наочні, практичні, роботи з джерелами (книгою), відеометод.

Словесні методи: розповідь, бесіда, лекція.

Структурний метод навчання за характером логіки пізнання: аналітичний метод, індуктивний метод, дедуктивний метод, продуктивний метод.

Репродуктивний метод. Він має такі ознаки: 1) знання здобувачам вищої освіти пропонуються в готовому вигляді; 2) викладач не тільки повідомляє знання, а й пояснює їх; 3) здобувачі вищої освіти свідомо засвоюють знання, розуміють їх і запам'ятовують; 4) міцність засвоєння забезпечується багаторазовим їх повторенням (знань);

Метод проблемного викладу знань є перехідним від виконавчої до творчої діяльності (викладач створює проблемну ситуацію і пропонує здобувачам вищої освіти її розв'язати).

Частково-пошуковий метод включає здобувачів вищої освіти в пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання.

Дослідницький метод спрямований на включення здобувачів вищої освіти у самостійне розв'язання пізнавального завдання (без повідомлення знань).

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу з курсу для магістрів «Право Європейського Союзу» включає:

1. Робочу програму дисципліни.
2. Конспект лекцій дисципліни.
3. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.

15. Рекомендована література

Нормативні акти

1. Treaty of Lisbon. Amending the Treaty on European Union and the Treaty Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union. - Brussels, 15 April 2008.

2. Copenhagen European Council. Copenhagen, 21-22 June, 1993 // Bulletin of the European Communities Commission 1993, 6 v. 26 – P. 13-15.

2. Договір про функціонування ЄС 2007 р. (Лісабонська редакція Договору про ЄЕС 1957 р. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://eulaw.ru/treaties/tfeu>

3. Договір про Європейський союз 2007 р. (Лісабонська редакція Маастріхтського договору 1992 р. [Електронний ресурс], – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_b06

4. Хартія основних прав Європейського Союзу. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Основна література

1. **Право Європейського Союзу: Підручн. / За ред. Р.А. Петрова. – К.: Істина, 2017. – 384 с.**

2. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за ред. В. М. Бесчастного. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 366 с.

3. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.

4. Право Європейського Союзу: підручник/ за ред.О.К. Вишнякова.- Одеса: Фенікс, 2013. – 883 с.

5. Гердеген М. Європейське право / Пер. з німецької. - К.: «К.І.С.», 2008. - 528 с.

6. European Neighbourhood and Partnership Instrument. Ukraine. Country Strategy. Paper

2007-2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [enpi_csp_ukraine_en.pdf](#).

7. Визначення *acquis* ЄС [Електронний ресурс], – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/acquis>

8. Берман Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования / пер. с англ. – М.: Изд-во МГУ: Издательская группа ИНФРА*М-НОРМА, 1998. – 624 с.

9. Commission on the future delivery of public services.– Produced by APS Group Scotland. – 2011. – 90 p.

10. Prawo Europejskie a funkcjonowanie organow administracji publicznej. /pod red. Grzegorza Laszczycy Sosnowiec. – S. p., 2003. – 145 p.

11. Europejski kodeks dobrej praktyki administracyjnej przyjęty przez Parlament Europejski w dniu 6 września 2001 r. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.ombudsman.europa.eu/pl/resources/code.faces>.

12. Суд Европейских сообществ. Избранные решения. - М.: НОРМА, 2001. – 400 с.

Додаткова література

13. Аннерс Э. История европейского права. М.: Наука, 1994. – 398 с.

14. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб. – К.: К.І.С., 2004. – 260 с.

15. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 704 с

16. Правове забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського Союзу: монографія / [С. В. Глібко, Н. М. Внукова, О. О. Дмитрик та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана, Є. М. Білоусова, Г. В. Анісімової. Харків : Право, 2017. 400 с.

17. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. докторантів, молодих учених та здобувач вищої освіти, 27 квіт. 2018 р., Харків / Київ нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі", Сум. нац. аграр. ун-т, Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т", ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т", Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : Лідер, 2018. 87 с.

18. Соскін О. І., Матвійчук А. М., Матвійчук Н. О. ЄС та місцеве самоврядування: досвід вишеградських міст та українська перспектива: Науково-методичний посібник / За загальною ред. О. І. Соскіна. – К.: Вид-во «Інститут суспільної трансформації», 2008. - 56 с.

19. Смирнова К. Імплементация положень про конкуренцію в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом / К. Смирнова // Право України : Юридичний журнал / Міністерство України. – 2019. – №8. – С. 75 - 82.

20. Федорова А. Місце та роль соціальної політики в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом / А. Федорова // Право України : Юридичний журнал / Міністерство України. – 2015. – №8. – С. 93 - 101.

21. Форманюк В. Уніфікація та гармонізація договірного права Європейського Союзу / В. Форманюк // Юридичний вісник. – 2015. – №1. – С. 183 - 190.

22. Шелковнікова Ю. Спільна зовнішня політика країн ЄС / Ю. Шелковнікова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2010. – Вып. 88, ч. 1. – С. 77–78.

23. Яковюк І. Особливості впливу наднаціональної організації на державний суверенітет країн-кандидатів та країн-сусідів (на прикладі Європейського Союзу) // Вісник Академії правових наук України. — 2010. — № 3. — С. 19-31.

24. Яковюк І. В. Європейський Парламент: динаміка правового статусу // Державне будівництво та місцеве самоврядування. — 2014. — Вип. 27. — С. 62-76.

25. Denhardt R. B. The New Public Service: Serving Rather Than Steering / R. B. Denhardt, J. V. Denhardt // Public Administration Review. – 2000. – Vol. 60. – P. 549–559.

26. Błaś A. Administracja publiczna w dobie globalizacji, w: A. Błaś, J. Boć, J. Jeżewski, Administracja publiczna, Wrocław 2003, 243 s.

16. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. www.europa.eu.int – офіційний сайт Європейського Союзу
2. eur-op.eu.int – європейське агентство офіційних публікацій.
3. www.europarl.eu.int – Європейський парламент.
4. curia.eu.int/en – Суд ЄС.
5. www.ecb.int – Європейський центральний банк.
6. www.eea.eu.int – Європейське агентство із навколишнього середовища.
7. www.aes.org.ru – Асоціація Європейських досліджень.
8. www.eel.nl – Екологічне законодавство ЄС
9. <http://rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України
10. <https://www.kmu.gov.ua/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України
11. <http://www.mlsp.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
12. <https://www.president.gov.ua/documents> – офіційний сайт Президента України
13. <https://minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України.
14. <https://lawyersunion.org.ua> – сайт Спілки юристів України
15. <http://www.drs.gov.ua> › regulations – Нормативно-правові акти України
16. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
17. <http://nlu.org.ua> – Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого
18. <http://pravo.biz.ua/> -Pravo.biz.ua : юридична бібліотека
19. <http://law.biz.ua/books/0023/0204.ht> - Електронна юридична бібліотека
20. <http://www.pravoznavec.com.ua/> - Правознавець : електронна б-ка юрид. л-ри
21. <http://lexlibrary.org/> - Електронна юридична бібліотека Lex
22. <http://znatoki.net/> - Юридична бібліотека на Znatoki.net
23. <http://www.yur-info.org.ua/> - Юр-Инфо – сайт для юриста
24. <http://www.coe.int> -Рада Європи
25. <http://www.echr.coe.int> - Європейський суд з прав людини
26. <http://www.eurocourt.org.ua> - Український портал практики Європейського суду з прав людини
27. <http://www.chartesociale.coe.int> - Європейська соціальна хартія

